

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم

توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳»

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	بخش اول - اصلاحیه ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه
۷.....	بخش دوم - اصلاحیه ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه
۱۱.....	بخش سوم - اصلاحیه ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه
۱۵.....	جمع بندی و نتیجه گیری
۱۶.....	منابع و مآخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی،
اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳»

چکیده

لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تمام اهداف پیش رو، درحالی که مجلس شورای اسلامی ارائه شد که قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در شرف ابلاغ به دولت می‌باشد. این لایحه، اصلاح مواد (۷)، (۸) و (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه را که مباحث آنها بیشتر حول تجدید ارزیابی دارایی‌های بانک‌ها، بیمه‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، محل واریز و نحوه مصرف وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی و نیز کاهش حجم تصدی‌ها و افزایش مشارکت مردم در اداره امور کشور و کوچک‌سازی دولت می‌باشد، مدنظر قرار داده است. در این گزارش به ارزیابی لایحه فوق‌الذکر پرداخته شده است. نتایج حاصل از ارزیابی نشان می‌دهد که اکثر مفاد لایحه ارائه شده دولت (خصوصاً محل واریز و نحوه مصرف درآمدهای حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی، کاهش حجم تصدیگری دولت و نیز سیاست‌های حمایت از نیروی انسانی و حفظ سطح

اشتغال در بنگاه‌های مشمول واگذاری) به نحو کامل‌تر و منسجم‌تری در قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی دیده شده است. بنابراین به‌منظور رعایت انسجام در قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و نیز اینکه اصلاحیه‌های مطرح شده در لایحه دولت، به‌طور کامل‌تری در قانون مذکور آمده است، نیازی به ارائه این لایحه از سوی دولت نمی‌باشد.

مقدمه

لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با شماره ثبت ۹۵ در مورخ ۱۳۸۷/۴/۵ از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی ارائه و در دستور کار کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات قرار گرفته است. این لایحه دو شوری بوده و به‌منظور فراهم کردن زمینه اجرای کامل واگذاری بنگاه‌های اقتصادی دولتی، کوچک کردن دولت، تمرکز کامل منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی و استفاده از آنها برای توانمند کردن بخش‌های غیردولتی، کمک به تأمین هزینه‌های تعدیل نیروی انسانی و پیامدهای اشتغال ناشی از اجرای سیاست واگذاری و نیز افزایش سرمایه بانک‌ها و توانمندسازی آنها در اعطای تسهیلات، ارائه شده است. این لایحه مشتمل بر ماده واحده و ۶ بند می‌باشد که اصلاح بخشی از مفاد مواد (۷)، (۸) و (۱۴۵) قانون برنامه

چهارم توسعه را شامل می‌شود.

از آنجا که این لایحه، قبل از ارائه لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است، به‌نظر می‌رسد در حال حاضر بخش‌هایی از آن در قالب لایحه ارائه شده مذکور که به تصویب مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده و به زودی ابلاغ می‌شود، دیده شده است. در عین حال این گزارش به ارزیابی کارشناسی لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد. در بخش اول گزارش، اصلاحیه مدنظر دولت برای ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه، در بخش دوم، اصلاحیه ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه و در بخش سوم، اصلاحیه ماده (۱۴۵) این قانون مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد و در نهایت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

بخش اول - اصلاحیه ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه

در ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه آمده است: به‌منظور سامان‌دهی و استفاده مطلوب از امکانات شرکت‌های دولتی و افزایش‌بازدهی و بهره‌وری و اداره مطلوب شرکت‌هایی که ضروری است در بخش دولتی باقی‌مانند و نیز فراهم کردن زمینه واگذاری شرکت‌هایی که ادامه فعالیت آنها در بخش دولتی غیرضروری است به بخش غیردولتی، به دولت اجازه داده شده است نسبت به واگذاری، انحلال، ادغام و تجدید

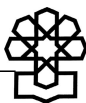
سازمان شرکت‌های دولتی، اصلاح و تصویب اساسنامه شرکت‌ها، تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی، تصویب آیین‌نامه‌های استخدامی و بیمه، با رعایت مقررات و قوانین مربوط و جابه‌جایی و انتقال وظایف، نیروی انسانی، سهام و دارایی‌های شرکت‌های دولتی و شرکت‌های وابسته به آنها با رعایت برخی مواردی که در ذیل این ماده آمده است، اقدام کند.

در بند «ک» این ماده آمده است: مفاد ماده (۶۲) قانون برنامه سوم توسعه در مورد کلیه شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌هایی که صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت و شرکت‌های تابعه و وابسته به آنها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است نافذ بوده و در صورتی که تجدید ارزیابی دارایی‌های آنها مطابق ماده مزبور انجام شده باشد از زمان تجدید ارزیابی، قابل اعمال در حساب‌های مربوط می‌باشد و شرکت‌هایی که تجدید ارزیابی آنها در دوران برنامه سوم توسعه میسر نشده باشد، مجازند تا آخر سال دوم برنامه چهارم توسعه برای یک بار طبق مفاد ماده فوق‌الذکر نسبت به تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت خود اقدام نمایند.

در لایحه اصلاحی دولت، در خصوص ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه پیشنهاد شده، بند «ع» به ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه به شرح زیر اضافه گردد:

بند «ع» - افزایش دارایی‌های ناشی از تجدید ارزیابی بانک‌ها، بیمه‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در طول قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از پرداخت مالیات معاف می‌باشد.

نظر کارشناسی: با توجه به اینکه تجدید ارزیابی با هدف انتساب ارزش‌های

متعارف (عادلانه) به دارایی‌های ثابت موجود انجام می‌شود، بنابراین فزونی قیمت تعیین شده در تجدید ارزیابی به ارزش ثبت شده یک دارایی، مازاد تجدید ارزیابی نامیده می‌شود. این مازاد نه عایدی است، نه درآمد و نه چیز دیگری از این قبیل، زیرا تجدید ارزیابی فقط انتساب ارزش‌های جدید به دارایی‌های موجود است. بنابراین واقعه‌ای که درآمد یا عایدی ایجاد کند رخ نمی‌دهد و انتساب ارزش‌های بالاتر به دارایی‌های موجود، طرف دارایی را در معامله حسابداری افزایش می‌دهد. برای ایجاد تعادل، حسابی به نام مازاد تجدید ارزیابی ایجاد و معادل مبلغ افزایش دارایی‌ها، این حساب بستانکار و مانده حساب مزبور به‌طور جداگانه در بخش حقوقی صاحبان سرمایه انعکاس می‌یابد.

بنابراین اگرچه تجدید ارزیابی غالباً به مازاد منجر می‌شود و جمع حقوق صاحبان سرمایه را افزایش می‌دهد، اما بر اثر آن درآمدی حاصل نمی‌شود که به حساب سرمایه پرداخت شده منتقل و آن را افزایش دهد، یا زیان‌های سنوات گذشته را جبران کند یا بین صاحبان سهام تقسیم شود. لذا تجدید ارزیابی، انتساب ارزش‌های جدید به دارایی‌های موجود است و از آن عایدی یا درآمدی حاصل نمی‌شود که مشمول مالیات قرار گیرد و در قوانین مالیاتی کشورهای پیشرفته و حتی کمتر توسعه یافته نیز مازاد تجدید ارزیابی، مشمول مالیات نمی‌شود.^۱ از سوی دیگر بر اساس بند «ک» ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه؛ کلیه شرکت‌های دولتی و شرکت‌های تابعه و وابسته به آنها و نیز شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم

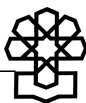
۱. علی مدد، مصطفی، پژوهشی در ضوابط تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت در جهان و مقررات و تجارب تجدید ارزیابی در ایران. مجله حسابرس، شماره ۱۶، مهر و آبان ۱۳۸۱.

ذکر نام است، مجاز شده‌اند تا پایان سال دوم برنامه چهارم توسعه برای یک‌بار مطابق مفاد ماده (۶۲) قانون برنامه سوم توسعه، نسبت به تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت خود اقدام نمایند. همچنین در این ماده مقرر شده است مبالغ حاصل از تجدید ارزیابی حسب مورد به حساب افزایش سرمایه دولت یا شرکت‌های دولتی یا شرکت‌های دولتی تابعه یاد شده منظور گردد.

بر این اساس و با توجه به اینکه شمول بند «ع» الحاقی، از شرکت‌های دولتی فراتر رفته و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت را نیز شامل شده است، بنابراین پیشنهاد می‌شود تنها عبارت «مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت» به شمول دستگاه‌های بند «ک» ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه اضافه گردد. همچنین به این دلیل که بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، شرکت دولتی هستند و صددرصد (۱۰۰٪) سهام آنها متعلق به دولت است، نیازی به اضافه کردن نام بانک‌ها و بیمه‌های دولتی به بند «ک» که در قالب بند «ع» پیشنهادی دولت آمده است، نمی‌باشد.

ضمناً بند «ع» پیشنهادی، مهلت زمان تجدید ارزیابی که در بند «ک» این ماده، تا پایان سال دوم برنامه چهارم توسعه بوده را، در طول سال‌های برنامه چهارم توسعه مد نظر قرار داده است که مغایر با مفاد بند «ک» ماده (۷) قانون برنامه چهارم توسعه می‌باشد، بنابراین با توجه به نکات مطرح شده، بند پیشنهادی دولت دارای اشکال بوده و مناسب ارزیابی نمی‌شود.

بخش دوم - اصلاحیه ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه

در ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه آمده است، وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی در حساب خاصی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به نام خزانه‌داری کل کشور، متمرکز و به شرح زیر اختصاص و به حساب‌های مربوط منتقل گردد:

الف) معادل بیست درصد (۲۰٪) به‌عنوان علی‌الحساب مالیات بر عملکرد شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط یا شرکت‌های تحت پوشش آن (حساب درآمد عمومی کشور).

ب) معادل ده درصد (۱۰٪) به‌عنوان علی‌الحساب سود سهم دولت در شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط (حساب درآمد عمومی کشور).

ج) معادل هفتاد درصد (۷۰٪) به حساب شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط برای موارد ذیل:

۱. پرداخت دیون شرکت مادر تخصصی به دولت (وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و خزانه‌داری کل کشور).

۲. آماده‌سازی، بهسازی و اصلاح ساختار شرکت‌های دولتی برای واگذاری.

۳. کمک به تأمین هزینه‌های تعدیل نیروی انسانی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (مهارتی) کارکنان شرکت‌های قابل واگذاری.

۴. کمک به توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی در فعالیت‌های اقتصادی در قالب بودجه‌های سنواتی.

۵. تکمیل طرح‌های نیمه تمام و سرمایه‌گذاری در چارچوب بودجه مصوب.

تبصره «۱» - تمام وجوه حاصل از فروش در مورد سهام متعلق به دولت (به نام وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی) بایستی به حساب درآمد عمومی کشور واریز گردد.

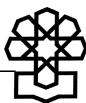
تبصره «۲» - تفاوت قیمت دفتری سهام و بهای فروش آنها در سال فروش سهام، به حساب سود و زیان همان سال شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط (یا شرکت‌های تحت پوشش آن) منظور می‌گردد.

در لایحه اصلاحی دولت در خصوص ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه پیشنهاد شده، بندهای «الف» و «ج» ماده (۸) به شرح زیر اصلاح گردد:

بند «الف» - به میزان علی‌الحساب مالیات بر عملکرد شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط یا شرکت‌های تحت پوشش که توسط شورای اقتصاد تعیین می‌شود.

بند «ج» - تعیین درصدی با تصویب شورای اقتصاد برای واریز به حساب شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط برای موارد مربوط.

نظر کارشناسی: در این رابطه باید گفت با توجه به اینکه در متن سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در خصوص سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، نحوه مصارف درآمدهای حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی به‌طور روشن آمده است و از سوی دیگر با توجه به اینکه در ماده (۳۰) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، محل واریز و نحوه مصرف درآمدهای حاصل از واگذاری به‌طور کاملاً دقیق و شفاف مشخص شده است، بنابراین نیازی به اصلاح بندهای «الف» و «ج» ماده (۸) به‌صورتی که دولت پیشنهاد کرده است نمی‌باشد. متن ماده (۳۰) قانون فوق‌الاشاره به شرح زیر می‌باشد:

ماده (۳۰)^۱ وجوه حاصل از واگذاری سهام بنگاه‌های دولتی به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و در قالب برنامه‌ها و بودجه‌های مصوب به ترتیب زیر مصرف می‌شود:

۱. ایجاد خود اتکایی برای خانواده‌های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی،

۲. اختصاص سی درصد (۳۰٪) از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی‌های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی،

۳. ایجاد زیربناهای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته،

۴. اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی‌ها و نوسازی و بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذار شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته،

۵. مشارکت شرکت‌های دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف چهل‌ونهم درصد (۴۹٪) به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته،

۶. تکمیل طرح‌های نیمه تمام شرکت‌های دولتی با رعایت بند «الف» این سیاست‌ها،

۷. تخصیص درصدی از منابع در راستای وظایف حاکمیتی دولت جهت حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته.

در لایحه اصلاحی دولت در خصوص الحاق تبصره «۳» به ماده (۸) قانون

۱. ماده (۳۰) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۷.

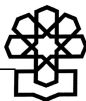

برنامه چهارم توسعه پیشنهاد شده، متن زیر به عنوان تبصره «۳» به ماده (۸) الحاق گردد:

تبصره «۳» - وجوه حاصل از فروش حق تقدم سهام دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱۶۰) این قانون، مشمول بندهای «الف» و «ب» این ماده می‌باشد.

نظر کارشناسی: پیشنهاد دولت در این خصوص به منظور جلوگیری از فروش بخشی از سهام، توسط خود شرکت‌های مادر تخصصی و یکپارچه کردن مدیریت هیئت عالی واگذاری و تسلط هیئت مزبور بر حق تقدم سهام است. همچنین با توجه به تبصره «۱» بند «الف» ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، دولت مکلف گردیده سهم، سهم‌الشرکه، حق تقدم ناشی از سهم و سهم‌الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره‌برداری و مدیریت خود را در شرکت‌ها، بنگاه‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی که موضوع فعالیت آنها، فعالیت‌های خارج صدر اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی است را با شرایط و ضوابط مقرر در این قانون به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار نماید. بنابراین درآمدهای حاصل از فروش، علاوه بر فروش سهام شرکت‌های دولتی، شامل فروش حق تقدم سهام این شرکت‌ها نیز می‌باشد. بنابراین با توجه به تبصره «۱» بند «الف» ماده (۳)^۱ و نیز ماده (۳۰) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه

۱. تبصره «۱» بند «الف» ماده (۳): دولت مکلف است سهم، سهم‌الشرکه، حق تقدم ناشی از سهام و سهم‌الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره‌برداری و مدیریت خود را در شرکت‌ها، بنگاه‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی که موضوع فعالیت آنها جزء گروه یک ماده (۲) این قانون است، تا پایان قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار نماید.

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، نیازی به الحاق تبصره «۳» به ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه نمی‌باشد.

به‌طور کلی با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی از سوی مقام معظم رهبری و نظر به اینکه نحوه هزینه کردن وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی، در بند «د» این سیاست‌ها دقیقاً مشخص شده است، به نظر می‌رسد حسب فرمایش مقام معظم رهبری، متن ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه می‌باید به‌طور کلی تغییر یابد، که در این رابطه، ماده (۳۰) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، محل واریز و نحوه مصرف درآمدهای حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی را مشخص کرده است و از این رو نیازی به اصلاح ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه به‌صورتی که دولت پیشنهاد کرده است نمی‌باشد.

بخش سوم - اصلاحیه ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه

بر اساس ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه، دولت مکلف شده است به منظور کاهش حجم تصدی‌ها و افزایش مشارکت مردم در اداره امور کشور و کوچک‌سازی دولت، اقداماتی را انجام دهد. همچنین در بند «ح» این ماده آمده است:

بند «ح» ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه: کلیه خدماتی که در حال حاضر توسط دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) این قانون، برای کارکنان خود در

زمینه‌های مختلف نظیر سرویس رفت و آمد، سلف سرویس، تعاونی‌های مصرف، امور ورزش کارکنان، مهد کودک و موارد مشابه به صورت امانی یا خرید خدمات صورت می‌گیرد، از سال سوم برنامه با پرداخت یارانه مستقیم انجام خواهد شد و کلیه واحدهای اداری ذی‌ربط منحل گردیده و کارکنان رسمی آنها به واحدهای نیازمند دیگر منتقل می‌شوند.

در لایحه اصلاحی دولت در خصوص بند «ح» ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه پیشنهاد شده، بند «ح» ماده (۱۴۵) به شرح زیر اصلاح گردد:

بند «ح» - انجام کلیه خدماتی که در حال حاضر توسط دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) این قانون برای کارکنان خود در زمینه‌های مختلف به صورت امانی یا خرید خدمات صورت می‌گیرد از طریق پرداخت یارانه مستقیم مجاز است.

نظر کارشناسی: در این رابطه باید اشاره کرد که براساس بند «ج» فعلی ماده (۱۴۵)، دولت ملزم است که از ابتدای سال سوم برنامه چهارم توسعه، کلیه خدماتی را که به کارکنان دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم، از طریق امانی یا خرید خدمات ارائه می‌دهد، در قالب طرح پرداخت یارانه مستقیم ارائه دهد. در حالی که در لایحه اصلاحی دولت در خصوص این بند، دولت مجاز به انجام این امر شده است، که احتمال می‌رود با انجام امر فوق، واحدهای اداری ارائه‌دهنده خدمات مذکور منحل نشده و علاوه بر آن توقع دریافت یارانه مستقیم را هم داشته باشند. علاوه بر این، خدماتی که توسط دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم به کارکنان آنها ارائه می‌شود در بند «ح» فعلی ماده «۱۴۵» به صراحت آمده است. در صورتی که در بند اصلاحی دولت، ارائه این خدمات به صورت «کلی» عنوان شده است، که این امر موجب

از بین رفتن شفافیت و سلیقه‌ای عمل کردن دستگاه‌ها خواهد شد.

همچنین مهلت تعیین شده در بند «ح» فعلی ماده (۱۴۵)، سال سوم برنامه چهارم توسعه می‌باشد که با توجه به اینکه سال ۱۳۸۶، شروع سال سوم برنامه چهارم می‌باشد، این عبارت نیز در بند اصلاحی دولت حذف گردیده است. به هر جهت با توجه به اینکه براساس سیاست‌های ابلاغی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، دولت باید در وظایف خود به نحوی تجدیدنظر نماید که حجم تصدیگری‌های آن کاهش یابد و از سوی دیگر با توجه به اینکه هدف از اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تقویت بخش‌های خصوصی و تعاونی است، بنابراین پیشنهاد ارائه شده از سوی دولت در این خصوص توجیه‌پذیر نیست.

البته نکته قابل ذکر این است که متن فعلی قانون برنامه چهارم توسعه در خصوص بند مزبور نیز اشکال اساسی دارد و اگر قرار باشد کارکنان رسمی این ادارات به واحدهای نیازمند دیگر منتقل شوند، تکلیف سایر کارکنان چه می‌شود؟ که در این رابطه نیز تکلیف آن دسته از کارکنان شرکت‌هایی که قرار است براساس سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی واگذار شوند، در ماده (۱۷) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی روشن شده است، که متن آن در ادامه آمده است:

ماده (۱۷):^۱ به منظور حمایت از نیروی انسانی، حفظ سطح اشتغال و استمرار تولید در بنگاه‌های مشمول واگذاری، هیئت واگذاری مکلف است کلیه کارکنان هر شرکت را پیش از واگذاری، در برابر بیکاری بیمه نماید و به تناسب، اقدامات زیر را انجام دهد:

۱. بازنشستگی پیش از موعد براساس مواد (۹) و (۱۰) قانون بازسازی و نوسازی صنایع مصوب ۱۳۸۵/۱۰/۲۶ که برای این بنگاه‌ها تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید می‌گردد.

۲. بازخرید بر اساس توافق.

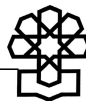
۳. پس از اقدامات فوق، تعداد کارکنان هر شرکت قابل واگذاری را در سند واگذاری ثبت و این شرط را در شرایط واگذاری بگنجانند که مدیران شرکت‌های واگذار شده تا پنج سال حق کاهش تعداد کارکنان خویش را ندارند.

۴. برای خریداران شرکت‌هایی که حاضر باشند تعداد کارکنان شرکت را پس از واگذاری افزایش دهند مشوق‌های مالی یا غیرمالی از جمله تخفیف در اصل قیمت اعلام نماید.

۵. آموزش و به‌کارگیری نیروی مازاد در واحدهای دیگر رأساً یا به کمک خریداران بنگاه‌ها با استفاده از مشوق‌های مالی و غیرمالی.

تبصره «۱» - اعمال مشوق‌های مالی و غیرمالی موضوع این ماده براساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد هیئت واگذاری به تصویب شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی خواهد رسید.

۱. ماده (۱۷) قانون اصلاح مواد از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۷.

تبصره «۲» - خریداران مکلفند در ازای برخورداری از مشوق‌های مالی یا غیرمالی، برنامه کتبی خود را برای حفظ اشتغال موجود و بازآموزی کارکنان بنگاه در حال واگذاری به هیئت واگذاری ارائه کنند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

لایحه ارائه شده از سوی دولت، به اصلاح مواد (۷)، (۸) و (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد. تجدید ارزیابی دارایی بانک‌ها، بیمه‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، محل واریز و نحوه مصرف درآمدهای حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی و نیز کاهش حجم تصدیه‌ها و افزایش مشارکت مردم در اداره امور کشور از عمده‌ترین مفاد لایحه دولت می‌باشند. بررسی‌ها نشان می‌دهد این موارد در متن قانون اصلاح مواد از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی آمده است. لذا به منظور جلوگیری از اتلاف وقت و نیز رعایت انسجام در قانون اصلاح مواد از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اینکه موارد اصلاحی مدنظر دولت به نحوی کامل‌تر در قانون اصلاح مواد از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی دیده شده است، نیازی به ارائه این لایحه از سوی دولت نیست.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۹۱۲۰

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳»

Report Title: Comment on some articles of the amendment Bill of the fourth development plan of I.R. IRAN (Approval of 1383)

نام دفاتر: مطالعات اقتصادی، مطالعات برنامه و بودجه و محاسبات

تهیه و تدوین: امید عطائی (دفتر مطالعات اقتصادی)

مدیر مطالعه: اسدا... جلال آبادی

ناظر علمی: سید محمدرضا سیدنورانی

همکاران: محسن فاتحی زاده (دفتر مطالعات برنامه و بودجه و محاسبات)

همکاران خارج از مرکز:

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز:

ویراستار ادبی: _____

ویراستار تخصصی: _____

متقاضی: کمیسیون اقتصادی

واژه‌های کلیدی (فارسی / انگلیسی):

۱. واگذاری (Transferring)

۲. تجدید ارزیابی (Reassessment)

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۸۷/۵/۵

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۸۷/۵/۱۰

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۵/۱۳

۱. علی مدد، مصطفی، پژوهشی در ضوابط تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت در جهان و مقررات و تجارب تجدید ارزیابی در ایران، مجله حسابرس، شماره ۱۶، مهر و آبان ۱۳۸۱.
۲. قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۷.
۳. قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۷۸.
۴. قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۳.
۵. لایحه اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۷/۴/۶.